

Tema 3. Sagsforløb i de tre spor

Titel	Sagsforløb i de tre spor (ses i forlængelse af tema 2)
Initiativets formål	Visitationen af sager på baggrund af den indledende screening skal sikre, at sagerne effektivt visiteres til behandling i det relevante spor, så familierne mødes efter behov og med de rette kompetencer. Beskrivelsen af sagsforløbet har således en tæt sammenhæng med beskrivelsen af screening og visitation, som findes i tema 2, og kan med fordel læses i sammenhæng.
Beskrivelse af initiativet	<p>Om sagsporteføljen</p> <p>I langt størstedelen af de tilfælde, hvor familier brydes, klarer forældrene selv at finde løsninger til bedste for deres børn uden involvering af myndighederne. For de familier, der kommer i kontakt med det familieretlige område gælder, at systemet rummer en række meget forskellige sager, herunder bl.a. spørgsmål om registrering af faderskab, registrering af aftaler om barnets bopæl, sager om underholdsbidrag, sager om adoption og sammensatte og meget konfliktfyldte forældreansvarssager. Der vil derfor være behov for en forskellig tilgang til og behandling af sagerne, hvilket afspejles i systemets 3 sagsbehandlingsspor.</p> <p>Det grønne spor forventes at rumme ca. 60.000 sager, der hovedsagligt vedrører registrering af aftaler. Det gule spor forventes at rumme ca. 30.000 sager, fx om børnebidrag, adoption, opløsning af ægteskab og ægtefællebidrag, der både kan afsluttes ved forlig og ved afgørelser. Det røde spor forventes at rumme ca. 7.000 sager om forældreansvar, hvor retten træffer afgørelse.</p> <p>Særligt for så vidt angår forældreansvarsområdet, der er en del af den samlede sagsportefølje på de omkring 100.000 sager, bemærkes det, at der er omkring 14.000 enkle forløb om året, dvs. henvendelser om registrering af aftaler som behandles i det grønne spor. De resterende ca. 24.000 årlige sagsforløb starter som uenighedssager, der spænder vidt. I en del af sagerne er konfliktniveauet lavt, og den konkrete sag handler om en isoleret konflikt, fx om placering af sommerferiesamvær et bestemt år eller spørgsmål om, hvornår barnet skal bringes tilbage efter endt samvær. Der er også sager, der handler om barnets bopæl og forældremyndighed. Ikke mindst disse sager kan være sager, hvor forældrene kommunikerer dårligt med hinanden og har løbende konflikter, men hvor der dog ikke er bekymring for den anden forælders rettigheder som forælder. En anden del af sagerne er meget sammensatte med sociale problemstillinger og/eller et meget højt konfliktniveau, hvor familien har langstrakte eller gentagende forløb i systemet. Der henvises til tema 2 om baggrunden for kategorisering af sager.</p> <p>At en sag er visiteret til ét spor, er ikke ensbetydende med, at sagen altid vil skulle færdigbehandles i dette spor. Flexibilitet i forhold til anvendelse af systemets spor og værktøjer er vigtigt, og en sag vil skifte spor, hvis sagens karakter viser sig at være en anden end forudsat eller, hvis sagen udvikler sig.</p> <p>Det bemærkes i øvrigt, at det, uanset sagens karakter, vil kunne være nødvendigt, at der undervejs i sagsforløbet, eventuelt straks ved sagens modtagelse, træffes en midlertidig afgørelse, hvis det vurderes at være af betydning for barnets trivsel. En sådan afgørelse, der hurtigt, men midlertidigt, sikrer en afklaring, kan skabe ro til at arbejde konflikt-dæmpende med forældrene og deres samarbejde eller til at undersøge sagen nærmere. Dette gælder, uanset om sagen er visiteret til gult eller rødt spor, og uanset om den behandles i Familieretshuset eller Familieretten. Begge myndigheder vil således kunne træffe en straks-afgørelse, når der er behov for en midlertidig ordning, uden at sagen skal skifte myndighed med de konsekvenser, det vil have for familien og for oplevelsen af et samlet forløb.</p>

Grønt spor

Ca. 60.000 sager

Registrering af aftaler om forældremyndighed, separation og skilsmisse, fastsættelse af normalbidraget m.v.

Sager i grønt spor (fx en sag om børnebidrag, hvor parterne er enige) vil blive ekspederet på en enkel måde af relevant personale. En sådan sag kan oftest afsluttes på baggrund af ansøgningen og uden yderligere sagsbehandling. Det sker ved, at der "automatisk" udstedes en bidragsresolution. Det samme gælder fx i forhold til registrering af aftaler om barnets bopæl.

Gult spor

Ca. 30.000 sager

Forlig og afgørelser om børne- og ægtefællebidrag, opløsning af ægteskab, adoption, forældreansvar m.v.

Sager i gult spor (fx en sag om børnebidrag eller sommerferiesamvær) vil i udgangspunktet blive mødt med en konflikthåndterende tilgang. Det første møde vil derfor for en meget stor del af familierne, og for langt de fleste i forældreansvarssagerne, være et indledende konfliktafdækkende møde med en af Familieretshusets børne- og familiefaglige medarbejdere.

På mødet kan de oplysninger, som forældrene indledningsvist har givet skriftligt, familiens forhold i øvrigt og deres uenighed belyses nærmere. Forældrene kan også støttes i selv at finde en løsning, eventuelt ved at mødet udvikler sig til en egentlig mægling. Hvis forældrene ikke løser deres uenighed på mødet, opfordres de, hvis det er relevant, til at tage imod yderligere tilbud om konflikthåndtering, som iværksættes hurtigst muligt.

Lykkes det ikke at forlige forældrene, træffes der en afgørelse i sagen.

Afhængig af sagens karakter og hvor indgribende en afgørelse, der er tale om, træffes afgørelsen enten ved en specialiseret familieretsjurist i Familieretshuset eller ved en forenklet familiesagsproces i Familieretten. Afgørelser i sager, hvor en fleksibel (og hurtig) administrativ afgørelse vurderes mest hensigtsmæssigt træffes i Familieretshuset. Disse afgørelser vil efterfølgende kunne påklages til Familieretten. Sagens behandling i Familieretshuset er underlagt de processuelle krav, der følger af forvaltningsloven, herunder reglerne om partshøring.

Sager, hvor der ikke er bekymring for den anden forælders omsorgsevne eller egentlige risikofaktorer, som fx vold, men som har en sådan karakter, at de må anses for ønskeligt med en afgørelse ved dom, bl.a. fordi sagens indhold ikke kan siges at ligge under en vis skønsmæssig "bagatelgrænse", afgøres ved en forenklet familiesagsproces i Familieretten.

Der henvises til tema 17, hvor afgrænsningen mellem sager i gult spor, der afgøres henholdsvis administrativt og ved dom, er nærmere beskrevet.

Når Familieretshuset vurderer, at forligspotentialet er udtømt i en gul sag om fx forældremyndighed, bruges sagens forberedelse som grundlag for afsigelse af en dom i Familieretten under forudsætning af, at Familieretten vurderer, at sagen er egnet til behandling i en forenklet proces. Denne proces er ligeledes nærmere beskrevet i tema 17.

Det vil også være i det gule spor, at grundløse gengangersager afvises. I tråd med de

allerede eksisterende muligheder for at afvise ansøgninger, hvor forholdene ikke har ændret sig væsentligt, vil der i et nyt system være et særligt fokus på at sikre, at en forælder ikke uden grund kan igangsætte en sagsbehandling og et sagsforløb og dermed skabe uro om barnet.

Det gule spor rummer også en række andre sager, så som sager om ægtefællebidrag, sager om adoption og en stor portefølje af sager om børnebidrag. Dette skaber mulighed for, at der træffes samlede løsninger for familien, hvis der fx både er uenighed om samværet og om børnebidrag. Hvis forældreansvarssagen hører til i rødt spor, så vil sagen visiteres dertil, selvom der også er spørgsmål om børnebidrag, der som sagstype visiteres til grønt eller gult spor. Hvis en gul sag skal afgøres i retten i den forenkledte familiesagsproces, fx pga. uenighed om barnets bopæl, og sagen også indeholder en mere detaljeorienteret uenighed om fx samvær, træffer retten en samlet afgørelse.

Rødt spor

Ca. 7.000 sager

Afgørelser om forældreansvar

I sager i rødt spor (fx en sag om ophævelse af samvær pga. manglende forældreevne) vil der som oftest være en række faktorer, der kan medføre dårlig trivsel hos barnet, ligesom der ikke sjældent vil være kontakt til det sociale system. Familierne i disse sager vil derfor blive mødt af et egentligt tværfagligt team bestående af børne- og familiefaglig medarbejdere og jurister, samtidig med at medarbejdere fra det sociale system inddrages af teamet, hvor det er relevant. Disse fagpersoner omkring familien skal gøre det muligt at gennemføre en grundig tværfaglig behandling og oplysning af sagen.

Det bemærkes, at en sag om flytning af barnets bopæl, fordi bopælsforælderen vil flytte langt væk og dermed begrænser den anden forælders mulighed for kontakt med barnet, ikke sjældent vil være en sag med et højt konfliktniveau, hvis forældrene ikke formår at blive enige om en løsning. En sådan sag vil derfor også kunne være et eksempel på en sag, der i forløbet skifter fra gult spor til rødt spor på grund af en eskalierende konflikt.

Ved den indledende screening af sagen, skal der være et særligt fokus på, at der i nogle sager af hensyn til barnet kan være behov for at reagere akut, fx ved at suspendere et samvær eller træffe en midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller bopæl, mens sagen undersøges nærmere, bl.a. ved inddragelse af kommunen. Familieretshuset skal sørge for at tilrettelægge sagsgangen sådan, at der i sådanne sager reageres med det samme, ligesom det skal overvejes, om der er behov for at foretage en egentlig underretning til kommunen efter den skærpede underretningspligt i servicelovens § 153.

Den indledende screening af sagen til rødt spor følges op med, at det tværfaglige team i lyset af allerede tilgængelige oplysninger beslutter, hvordan den videre sagsbehandling skal tilrettelægges, herunder også hvilke yderligere oplysninger der skal indhentes. Det kan være i form af at hente viden udefra om fx betydningen af misbrugsproblemer eller psykiatriske problemstillinger for på en grundig og kvalificeret måde at kunne håndtere sådanne udfordringer. Kommunen kan efter behov inddrages i denne planlægning. Samtidig vil børneenhedens personale blive koblet på sagen for at sikre den nødvendige opmærksomhed på barnets trivsel under sagens behandling, herunder ved at det lidt større barn får tilbud om en kontaktperson.

Herefter vil forældrene blive indkaldt til et eller flere møder – om nødvendigt hver for sig – så familiens forhold kan afklares nærmere. På mødet/møderne kan det også

afklares, om det konkret vil være hensigtsmæssigt at tilbyde forældrene konflikthåndtering, fx som individuelle samtaler. Endvidere iværksættes nødvendige undersøgelser, fx undersøgelser der skal afdække en forælders evne til at drage omsorg for barnet.

Medmindre sagen kan afsluttes ved, at der findes en løsning mellem forældrene, som er til barnets bedste, sendes den til Familieretten til afgørelse med de oplysninger, som er kommet frem under den tværfaglige forberedelse. Materialet vil også indeholde de sociale myndigheders bidrag til en løsning, der kan fungere for den konkrete familie og tager højde for familiens udfordringer. Børneenheden vil fortsat have fokus på barnets trivsel og vil fx blive inddraget, hvis dommeren ønsker at afholde en samtale med barnet. Barnet vil endvidere bevare en eventuel kontaktperson under sagens behandling i retten.